

АДВОКАТСКА КОМОРА СРБИЈЕ

Дечанска 13, 11000 Београд, Србија
Телефон: +381 11 32-39-072 Факс: +381 11 32-32-203
e-mail: office@aks.org.rs a.k.srbije@gmail.com

број: 972/2017
датум: 28.12.2017.

УСТАВНОМ СУДУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Булевар краља Александра 15
11000 БЕОГРАД

ПОДНОСИЛАЦ ИНИЦИЈАТИВЕ: АДВОКАТСКА КОМОРА СРБИЈЕ, Дечанска 13, 11103 Београд 4, ПAK 106811, ПИБ 100058911, матични број 07056397, чији је законски заступник адвокат Виктор Гостиљац, председник Адвокатске коморе Србије

**ИНИЦИЈАТИВА
ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА ЗА ОЦЕНУ УСТАВНОСТИ И ЗАКОНИТОСТИ
ЗАКОНА О СТАНОВАЊУ И ОДРЖАВАЊУ ЗГРАДА
(„Сл. гласник РС”, бр. 104/2016)**

3 примерка

На основу члана 168. став 2. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 98/06), члана 29. став 1. тачка 2. и члана 50. став 1. Закона о Уставном суду („Сл. гласник РС”, бр. 109/07, 99/2011 и 18/13 - одлука УС), подносимо

**ИНИЦИЈАТИВУ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА ЗА ОЦЕНУ УСТАВНОСТИ И
ЗАКОНИТОСТИ ЧЛАНА 50. СТАВ 1. ТАЧКА 6. ЗАКОНА О СТАНОВАЊУ И
ОДРЖАВАЊУ ЗГРАДА („СЛ. ГЛАСНИК РС”, БР. 104/2016)**

због тога што је наведени члану супротности са чланом 20. став 1. и став 3, чланом 23, чланом 42. став 1. и став 2, чланом 58. став 1, чланом 60. став 2. и чланом 194. став 3. Устава Републике Србије („Службени гласник“ РС, бр. 83/06), са чланом 8, чланом 15. став 1, чланом 19, чланом 47. и чланом 48. став 1. Закона о заштити података о личности („Сл. гласник РС”, бр. 97/2008, 104/2009 - др. закон, 68/2012 - одлука УС и 107/2012), са чланом 10. Закона о облигационим односима ("Сл. лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УС) и 57/89, "Сл. лист СРЈ", бр. 31/93 и "Сл. лист СЦГ", бр. 1/2003 - Уставна повеља), са чланом 65а. став 1. и чланом 91. Закона о порезу на доходак грађана ("Сл. гласник РС", бр. 24/2001, 80/2002, 80/2002 - др. закон, 135/2004, 62/2006, 65/2006 - испр., 31/2009, 44/2009, 18/2010, 50/2011, 91/2011 - одлука УС, 7/2012 - усклађени дин. изн., 93/2012, 114/2012 - одлука УС, 8/2013 - усклађени дин. изн., 47/2013, 48/2013 - испр., 108/2013, 6/2014 -

усклађени дин. изн., 57/2014, 68/2014 - др. закон, 5/2015 - усклађени дин. изн., 112/2015, 5/2016 - усклађени дин. изн. и 7/2017 - усклађени дин. изн.), са чланом 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода са протоколима („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 9/2003, 5/2005 и 7/2005 - испр. и „Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 12/2010 и 10/2015), са чланом 1. став 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, са чланом 1. и чланом 12. Универзалне декларације о људским правима.

Образложење

Одредба Закона о становању и одржавању зграда (у даљем тексту: Закон), чија се оцена уставности и законитости предлаже гласи:

Права и обавезе управника

Члан 50

Управник:

- 1) заступа и представља стамбену заједницу;
- 2) подноси пријаву за упис стамбене заједнице у Регистар стамбених заједница;
- 3) подноси пријаву за регистрацију правила власника у складу са чланом 17. став 8. овог закона;
- 4) истиче решење о регистрацији стамбене заједнице на видно место у стамбеној згради;
- 5) врши попис посебних, заједничких и самосталних делова и врши њихово означавање;
- 6) успоставља и води евиденцију о власницима посебних делова, власницима самосталних делова и лицима којима су заједнички или посебни делови зграде издати у закуп, односно на коришћење по другом основу (за физичка лица име, презиме и ЈМБГ, а за правна лица пословно име, адреса седишта и матични број);
- 7) извршава одлуке стамбене заједнице;
- 8) на основу одлуке скупштине стамбене заједнице о управљању средствима стамбене заједнице располаже средствима са текућег рачуна стамбене заједнице, у складу са прописима којима се уређује отварање, вођење и гашење текућих рачуна;
- 9) предлаже скупштини стамбене заједнице програм одржавања и стара се о његовој реализацији;
- 10) организује радове хитних интервенција;
- 11) организује извођење радова на заједничким деловима зграде и земљишту за редовну употребу зграде у складу са усвојеним програмом одржавања и контролише да ли се ови радови изводе;
- 12) води евиденцију о приходима и расходима стамбене заједнице;
- 13) подноси скупштини стамбене заједнице извештај о раду који посебно садржи приказ укупних прихода и расхода стамбене заједнице, реализованих активности

у односу на планиране, као и искоришћења средства за реализацију сваке од активности;

14) врши и друге послове одређене законом.

I

Сматрамо да је побијани члан 50. став 1. тачка 6. Закона о становању и одржавању зграда, *из аспекта управника стамбене заједнице* у директној супротности са:

1. чланом 23. Устава Републике Србије, који гласи:

„Људско достојанство је неприкосновено и сви су дужни да га поштују и штите. Свако има право на слободан развој личности, ако тиме не крши права других зајемчена Уставом.“

Достојанство је по дефиницији унутрашњи, али и социјални захтев за вредновањем и поштовањем сваког човека, а извире из потребе човека да га друштво уважава и поштује као конкретну личност. Држава има пасивну обавезу да се уздржава од задирања у то право, односно она не сме од човека да направи објекат за обављање државне делатности. У конкретном случају, повређено је достојанство управника стамбене заједнице јер је злоупотребљен као средство за постизање циља. Такође, држава има и активну обавезу да штити људско достојанство и то тако што ће предузети све да не дође до повреде тог достојанства, чак ни од стране трећих лица. У овом случају, уместо да штити достојанство појединца, држава је омогућила да дође до нарушавања достојанства управника пред стамбеном заједницом и то из разлога што управник мора да трпи да његово достојанство буде повређено да би остварио циљ који му држава намеће. Достојанство је једно од апсолутних људских права, које не би смело да се ограничи чак ни у време рата или ванредних ситуација.

Управнику стамбене заједнице наметнута је обавеза која није ни довољно прецизна ни образложена, нити у потпуности остварива. Спорна одредба Закона предвиђа да управник води евиденцију о свим лицима из зграде којом управља, при чему се не зна за шта ће се ти подаци користити, односно из ког разлога се уопште прикупљају. Наметање обавезе управнику да задире у приватност станара стамбене заједнице, представља повреду достојанства управника, нарушава се његов однос са станарима стамбене заједнице и доводи у питање поштовање које ће он уживати међу њима, а све то из недефинисаних и непрецизираних разлога. Осим тога, поставља се питање и могућности управника да испуни ову своју обавезу, обзиром да он нема законско право да легитимише лица, а такође није предвиђена могућност да затражи помоћ од неког државног органа. Ова наметнута обавеза је сходно свему наведеном, суштински неправична, претерано оптерећујућа и самим тим неприхватљива.

Достојанство је прокламовано Уставом у настојању да се заштите грађани од државе и њене власти, а што је могуће захваљујући члану 18. Устава о непосредној примени уставних одредаба о људским правима. У складу са чланом 18. Устава, ограничено је овлашћење законодавца да регулише људска права. Законом се могу регулисати људска права само ако је то изричито прописано Уставом и на

начин на који је прописано Уставом, „при чему закон ни у ком случају не сме да утиче на суштину зајемченог права.“

2. чланом 1. Универзалне декларације о људским правима:

„Сва људска бића рађају се слободна и једнака у достојанству и правима. Она су обдарена разумом и свешћу и треба једни према другима да поступају у духу братства.“

Побијани члан у супротности је са међународним прописима који су према члану 16. Устава РС саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују, а сви закони и општи правни акти морају бити у складу са таквим међународним прописима.

Очигледно је да је побијани члан у директној супротности са чланом 1. Универзалне декларације, посебно у делу да појединци треба у међусобним односима да поступају у духу братства. У овом случају, држава намеће обавезу управнику стамбене заједнице да задире у основна људска права станара стамбене заједнице, конкретно у њихово право на приватност, чиме је нарушен овај принцип људског достојанства, тако да је истовремено са повредом права станара повређено и достојанство управника.

3. Законом о заштити података о личности:

Побијани члан Закона о становању и одржавању зграда поред тога што је у супротности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, такође је у супротности и са законима који на општи начин уређују области на које се односи побијани члан, те супротност са тим законима доводи до нарушавања јединства правног поретка Републике Србије. Обзиром да постоји закон који већ на општи начин регулише једну област, приликом доношења закона чије се одредбе односе на ту исту област, неопходно је регулисање у складу са општим правилима која прописује постојећи општи закон, а све ради постизања складности између правних прописа и јединства правног поретка.

Сходно изнетом, неприхватљива је супротност побијаног члана 50. став 1. тачка 6. са одредбама општих закона, пре свих са одредбама Закона о заштити података о личности и то са:

- **чланом 8:**

„Обрада није дозвољена ако:

1) физичко лице није дало пристанак за обраду, односно ако се обрада врши без законског овлашћења;

2) се врши у сврху различиту од оне за коју је одређена, без обзира да ли се врши на основу пристанка лица или законског овлашћења за обраду без пристанка, осим ако се врши у сврху прикупљања средстава за хуманитарне потребе из члана 12. тачка 2а) и члана 12а овог закона;

3) сврха обраде није јасно одређена, ако је измењена, недозвољена или већ остварена;

4) је лице на које се подаци односе одређено или одредиво и након што се оствари сврха обраде;

- 5) је начин обраде недозвољен;
- 6) је податак који се обрађује непотребан или неподесан за остварење сврхе обраде;
- 7) су број или врста података који се обрађују несразмерни сврси обраде;
- 8) је податак неистинит и непотпун, односно када није заснован на веродостојном извору или је застарео.“

- **чланом 15. став 1:**

„Руковалац који податке прикупља од лица на које се односе, односно од другог лица, пре прикупљања, упознаће лице на које се подаци односе, односно друго лице о:

- 1) свом идентитету, односно имену и адреси или фирми, односно идентитету другог лица које је одговорно за обраду података у складу са законом;
- 2) сврси прикупљања и даље обраде података;
- 3) начину коришћења података;
- 4) идентитету лица или врсти лица која користе податке;
- 5) обавезности и правном основу, односно добровољности давања података и обраде;
- 6) праву да пристанак за обраду опозове, као и правне последице у случају опозива;
- 7) правима која припадају лицу у случају недозвољене обраде;
- 8) другим околностима чије би несаопштавање лицу на које се односе подаци, односно другом лицу било супротно савесном поступању.“

- **чланом 19:**

„Лице има право да захтева да га руковалац истинито и потпуно обавести о томе:

- 1) да ли руковалац обрађује податке о њему и коју радњу обраде врши;
- 2) које податке обрађује о њему;
- 3) од кога су прикупљени подаци о њему, односно ко је извор података;
- 4) у које сврхе обрађује податке о њему;
- 5) по ком правном основу обрађује податке о њему;
- 6) у којим збиркама података се налазе подаци о њему;
- 7) ко су корисници података о њему;
- 8) које податке, односно које врсте података о њему користе;
- 9) у које сврхе се користе подаци о њему;
- 10) по ком правном основу користи податке о њему;
- 11) коме се подаци преносе;
- 12) који подаци се преносе;
- 13) у које сврхе се подаци преносе;
- 14) по ком правном основу се подаци преносе;
- 15) у ком временском периоду се подаци обрађују.“

- **чланом 47:**

„Подаци морају бити одговарајуће заштићени од злоупотреба, уништења, губитка, неовлашћених промена или приступа.

Руководалац и обрађивач дужни су да предузму техничке, кадровске и организационе мере заштите података, у складу са утврђеним стандардима и поступцима, а које су потребне да би се подаци заштитили од губитка, уништења, недопуштеног приступа, промене, објављивања и сваке друге злоупотребе, као и да утврде обавезу лица која су запослена на обради, да чувају тајност података.“

• **чланом 48. став 1:**

„Руководалац образује и води евиденцију која садржи:

- 1) врсту података и назив збирке података;*
- 2) врсту радње обраде;*
- 3) назив, име, седиште и адресу руковооца;*
- 4) датум започињања обраде, односно успостављања збирке података;*
- 5) сврху обраде;*
- 6) правни основ обраде, односно успостављања збирке података;*
- 7) категорију лица на које се подаци односе;*
- 8) врсту и степен тајности података;*
- 9) начин прикупљања и чувања података;*
- 10) рок чувања и употребе података;*
- 11) назив, име, седиште и адресу корисника;*
- 12) ознаку уношења, односно изношења података из Републике Србије са називом државе, односно међународне организације и страног корисника, правни основ и сврху уношења, односно изношења података;*
- 13) предузете мере заштите података;*
- 14) захтев поводом обраде.*

Анализирајући саму побијану одредбу, може се закључити да, осим тога што је у супротности са основним људским правима, такође је и лоше нормирана. Нарочито када је у питању обавезујућа норма, битно је на јасан и прецизан начин регулисати обавезу, јер појединац нема право избора, већ је његово понашање конкретно прописано и из тог разлога је неопходна што потпунија регулација. У конкретном случају, норма прописује обавезу управника стамбене заједнице, али ни у чему се не прецизира и не објашњава остварење те обавезе како би се та норма могла доследно примењивати. Неопходно је недвосмислено регулисање како би адресат (управник зграде) знао која је његова конкретна обавеза, што овде није случај. Посебно имајући у виду да је конкретна норма супротна људским правима загарантованим законима и Уставом, уз то је и подложна различитим тумачењима, што може довести до још штетнијих последица.

Побијана одредба Закона о становању и одржавању зграда је, дакле, у потпуности нејасна. Она регулише само „да управник треба да успоставља и води евиденцију о власницима посебних делова, власницима самосталних делова и лицима којима су заједнички или посебни делови зграде издати у закуп, односно на коришћење по другом основу“, док није регулисано ништа друго што је неопходно регулисати када се прописује обавеза прикупљања података. Није регулисана сврха у коју се ти подаци прикупљају, начин обраде, чувања нити заштите тих података. Такође,

није регулисано ни коме се прикупљени подаци прослеђују ни начин коришћења података. Ако је сврха била обавештење пореских органа о евентуалним закљученим а непријављеним уговорима о закупу, то је морало бити изричито прописано, а не остављено адресатима да сами изводе закључке.

Постоји директна супротност побијаног члана са чланом 8. Закона о заштити података о личности, где је ставом 1. тачка 3. изричито прописано да обрада података није дозвољена ако сврха обраде није јасно одређена, као што је овде и случај. При томе се под обрадом података подразумева: „Свака радња предузета у вези са подацима“, између осталог и прикупљање података, како је то прописано чланом 3. став 1. тачка 3. тог Закона.

Такође, чланом 15. Закона о заштити података о личности прописана је обавеза лица које прикупља податке да обавести лице чији се подаци прикупљају о сврси прикупљања података, начину коришћења података као и ко ће те податке користити, а сходно томе чланом 19. истог Закона регулисано је корелативно право лица чији се подаци прикупљају да буде обавештено о свему томе. Остварење ове обавезе лица које прикупља податке, односно управника стамбене заједнице је немогуће када Закон о становању и одржавању зграда, који је правни основ прикупљања података о личности није регулисао основна правила за поступање по задатој обавези.

Осим тога, чланом 47. Закона о заштити података о личности регулисана је обавезна одговарајућа заштита прикупљених података, па је и са овом одредбом побијани члан у директној супротности. Спорним чланом Закона о становању и одржавању зграда предвиђено је који подаци се прикупљају, то су име, презиме и ЈМБГ за физичка лица а пословно име, адреса седишта и матични број за правна лица. Међутим, пропуштањем да се уреди даље поступање са прикупљеним подацима, остављен је простор за злоупотребу. При томе се на основу злоупотребе ових података, посебно јединственог матичног броја лица може доћи до посебно осетљивих података о личности, као што су подаци о здравственом стању, примању социјалне помоћи и слично.

Чланом 48. Закона о заштити података о личности регулисан је садржај евиденције која се успоставља и води, при чему је побијаним чланом предвиђена обавеза управника да успостави и води евиденцију података о личности, али није регулисано готово ништа од онога што према Закону о заштити података о личности та евиденција мора да садржи. Конкретна побијана одредба је у потпуности неодређена и непрецизна из разлога што није ближе објашњено шта се даље дешава са подацима чије је прикупљање наметнуто, лоше је и неодговарајуће нормирана, те у потпуности контрадикторна Закону о заштити података о личности.

Посебно се указује, да уколико је законодавац имао намеру да управницима зграда пропише обавезу достављања података из установљене евиденције појединим државним органима, то је морао јасно да наведе, имајући у виду надлежности појединих државних органа. Тако је на пример прикупљање података о пореским обвезницима у искључивој надлежности Пореске управе и у тој области се примењује Закон о пореском поступку и пореској администрацији. Са овог разлога, управницима стамбених зграда се не може поверити прикупљање података о пореским обвезницима, па је цитирана одредба осим што је нејасна и ствара простор за различита тумачења у супротности са члановима 91, 136 и 137 Устава РС. Овде се посебно наглашава да Законом о о становању и одржавању зграда није прописано да управници стамбених зграда врше јавна овлашћења у

име и за рачун државе Србије, па им се и не могу поверавати дужности које по свом карактеру садрже одређена права и дужности која су повезана са вршењем јавних овлашћења.

4. чланом 60. став 2. Устава Републике Србије:

„Свако има право на слободан избор рада.“

Побијани члан је у супротности и са правом на слободан избор рада и то у смислу да се никоме не може наметати вршење јавних овлашћења ако сам није слободно изабрао да се тиме бави као својом делатношћу. Управник има низ права и обавеза у оквиру своје функције, али се ради о пословима управљања стамбеном заједницом, а не може му се додатно наметнути обавеза вршења посла који спада у јавна овлашћења и сходно томе није посао који спада у редовне послове управљања стамбеном заједницом, а које је послове лице изабрано за управника прихватило да обавља.

II

Из угла закуподавца, побијани члан је у супротности са:

1. чланом 58. став 1. Устава Републике Србије:

„Јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона.“

Устав РС дозвољава ограничење права на имовину:

„Законом се може ограничити начин коришћења имовине.“

Међутим, за разлику од одузимања и ограничења имовине из става 2. члана 58. Устава за које су прописани тачно одређени посебни услови, за ограничење начина коришћења имовине нису прописани посебни услови ограничења, већ се примењују опште одредбе о ограничењима људских права из члана 18. став 2. и члана 20. Устава.

2. чланом 20. став 1. и став 3. Устава Републике Србије:

„Људска и мањинска права зајемчена Уставом могу законом бити ограничена ако ограничење допушта Устав, у сврхе ради којих га Устав допушта, у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи у демократском друштву и без задирања у суштину зајемченог права.“

„При ограничавању људских и мањинских права, сви државни органи, а нарочито судови, дужни су да воде рачуна о суштини права које се ограничава, важности сврхе ограничења, природи и обиму ограничења, односу ограничења са сврхом ограничења и о томе да ли постоји начин да се сврха ограничења постигне мањим ограничењем права.“

Ограничење људских права је дозвољено према члану 20. Устава РС, али само у случају када су испуњени прописани услови. Један од тих услова је да ограничење буде „у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи у демократском друштву“. Такође, чланом 20. став 3. Устава прописано је и да приликом ограничења људских права, државни органи морају водити рачуна „о

томе да ли постоји начин да се сврха ограничења постигне мањим ограничењем права.“ То је услов пропорционалности, који у конкретном случају није испуњен. Овај услов није испуњен из разлога што је уставна сврха, а то је наплата пореза, задовољена на други начин и то прописивањем обавезе закуподавца да поднесе пореску пријаву по закључењу уговора о закупу као и давањем овлашћења државном органу, односно органу локалне самоуправе да врши проверу да ли је поднета пријава за све закључене уговоре о закупу. На основу наведеног, евидентно је да није пропорционално нити оправдано ограничити основна људска права ради постизање исте сврхе за чије постизање већ постоје законски механизми.

3. чланом 1. став 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода:

„Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине.“

Ова одредба Протокола 1. уз Европску конвенцију, може се протумачити као опште применљива, односно примењује се онда када нека мера има за последицу мешање у мирно коришћење имовине, а не ради се о одузимању исте. У овом конкретном случају реч је о мешању државе у право на имовину и то у виду законске одредбе чији је циљ контрола коришћења имовине.

III

Побијани члан је из угла **закуподавца и закупца** у супротности са:

1. чланом 12. Универзалне декларације о људским правима:

„Нико се не сме изложити произвољном мешању у приватни живот, породицу, стан или преписку, нити нападима на част и углед. Свако има право на заштиту закона против оваквог мешања или напада.“

Универзална декларација о људским правима дакле изричито забрањује било који вид произвољног мешања у приватни живот као и нападе на част и углед појединца, те се гарантује сваком лицу право на заштиту од сваког забрањеног поступања.

Иако Устав РС не прописује изричито право на приватност, прописан је низ посебних права која спадају у право на приватност, па се може заључити да је уставотворац хтео да што прецизније заштити поједина права у оквиру права на приватност, те је сходно томе изражен значај овог права и оно је као заштитни објект свих појединих права која обухвата свакако и само посредно заштићено Уставом. Осим тога, Универзална декларација о људским правима може се сматрати општеприхваћеним правилима међународног права, те се као таква непосредно примењује, на основу члана 16. Устава.

2. чланом 42. став 1. и став 2. Устава Републике Србије:

„Зајемчена је заштита података о личности.“

Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују се законом.“

У оквиру права на приватност, једно од права које обухвата а са којим је побијани члан директно у супротности је право на заштиту података о личности, које у овом аспекту значи право сваког грађанина да има контролу над коришћењем својих личних информација и да доноси одлуке о њима. Ово конкретно право подразумева и корелативну обавезу других да га поштују, те се стога не може наметати обавеза трећим лицима да задиру у приватност закуподавца и закупаца. Такође, побијаним чланом предвиђено је само прикупљање података о личности, док није предвиђено држање, обрада и коришћење тих података, што је у супротности са чланом 42. Устава који предвиђа: „Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују се законом.“ У питању је кумулативно, а не алтернативно набрајање, што у конкретном члану Закона није усклађено са овом уставном одредбом, односно није регулисано све за шта је Устав прописао да мора бити регулисано законом.

Критеријум за одређивање да ли задирање у нечију приватност представља повреду овог права или не јесте критеријум „леgitимних очекивања приватности“. У овом конкретном случају, закуподавац и купац имају основа за легитимно очекивање заштите права на приватност, из разлога што сами имају одређене обавезе поводом закључења уговора о закупу, те стога могу оправдано очекивати да се трећа лица неће мешати у њихов однос како би проверавала да ли су они те своје обавезе извршили, нарочито када је у питању лице које не би требало да буде овлашћено за вршење јавних послова. У тој ситуацији, купац има објективан интерес да заштити своје личне податке од прикупљања у сврхе за чије постизање већ постоји законом прописани начин, при чему посебно треба имати у виду и чињеницу да осим прикупљања података, Закон не предвиђа обраду, чување, а ни заштиту тих података.

3. чланом 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода:

„Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке. Јавне власти неће се мешати у вршење овог права сем ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.“

Заштита приватне сфере појединца обухвата и право на заштиту података о личности, односно право да појединац не дели своје податке у случају када то није објективно оправдано, сразмерно циљу који се жели постићи и оправдано у демократском друштву. Осим тога, Европски суд за људска права заузео је став да административни услови који се односе на начин коришћења непокретности а који се постављају власнику непокретности, представљају повреду права на поштовање дома, као елемента права на приватност предвиђеног чланом 8. Европске конвенције.

4. чланом 10. Закона о облигационим односима:

„Стране у облигационим односима су слободне, у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја, да своје односе уреде по својој вољи.“

као и члановима 65а. став 1. и чланом 91. Закона о порезу на доходак грађана:

„Приходима од непокретности сматрају се приходи које обвезник оствари издавањем у закуп или подзакуп непокретности.“

„Грађанин који остварује доходак у смислу овог закона дужан је да поднесе пореску пријаву, ако овим законом није друкчије одређено. Надлежни порески орган најкасније до 31. децембра сваке године, општим јавним позивом позива грађане на подношење пореских пријава.“

Право на заштиту приватног и породичног живота свакако обухвата и приватноправне послове закључене између приватноправних лица. Уговор о закупу је приватноправни посао између приватноправних субјеката. Држава не може да задире у приватноправну сферу грађана док год је правни посао закључен у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја, како је то прописано чланом 10. Закона о облигационим односима. Управо из разлога што се ради о приватноправном послу, постоји обавеза закуподавца као учесника у том послу да поднесе пријаву пореској управи о закљученом уговору о закупу и да сходно томе плати обрачунати порез, а све то према члану 65а. став 1. и члану 91. Закона о порезу на доходак грађана. На основу наведеног, изражен је бесмисао дуплирања обавезе. Не може се трећем лицу које није учесник конкретног приватног правног посла наметати обавеза да задире у приватноправне послове како би известило пореску управу о евентуалним закљученим а непријављеним уговорима. Обавеза провере постоји на страни државног органа, она је у виду јавног овлашћења пренета на органе локалне самоуправе, који се тиме баве као својом повереном делатношћу и не може се та обавеза пренети на физичко лице које не обавља државну функцију. Мешање трећих лица у приватноправне односе појединаца било би директно у супротности са начелом аутономије воље као основним начелом Закона о облигационим односима и општеприхваћеним начелом међународног права.

IV

Може се закључити да у конкретном случају није успостављена праведна равнотежа између задовољења општег интереса и заштите људских права појединаца у демократском друштву, а из разлога што појединац сноси претеран терет. Осим тога, да би људска права била ограничена у циљу задовољења јавног интереса, циљ мора бити законит и разуман. У конкретном случају, очигледно је да је начин на који се настоји постићи циљ неразуман. Обзиром да је самим Уставом, у члану 20. регулисано ограничење људских права, то су границе које се морају поштовати и које се не смеју прекорачити приликом доношења закона.

Побијаним чланом повређен је минимални захтев за остваривање људских права, у смислу заштите појединаца од мешања у остваривање ових права од стране трећих лица, укључујући и државу. Овако формулисана негативна обавеза, усмерена на уздржавање од задирања у људска права појединца, не захтева никакво ангажовање државе већ управо супротно и из тог разлога не подразумева никакве трошкове за државу, због чега су ова права лако и брзо остварива ако се држава придржава основног и једноставног захтева за немешање у уживање загарантованих људских права. Недопустиво је да држава негира људска права јер та права не извиру из устава и закона већ припадају сваком појединцу само на основу тога што је човек, а прописима се само гарантују. Обавеза државе да

поштује људска права подразумева да она не сме та права да лиши смисла својом активношћу или чак законима.

Иако Устав РС не регулише изричито обавезу државе да поштује људска права, ова обавеза свакако постоји, а може се закључити и да посредно произлази из **члана 1. Устава** који прописује *да је Република Србија држава заснована између осталог и на „људским и мањинским правима и слободама и припадности европским принципима и вредностима.“* Такође, у **члану 3.** је предвиђено: *„Владавина права је основна претпоставка Устава и почива на неотуђивим људским правима.“* Дакле, да би се успоставила владавина права којој се тежи у свакој демократској држави, неопходно је поштовање људских права, а које се не односи само на појединце у међусобним односима, већ и на државу у односу на појединце.

На основу свега, може се закључити да је неопходно заштитити принцип уставности предвиђен **чланом 194. став 3. Устава Републике Србије:**

„Сви закони и други општи акти донети у Републици Србији морају бити сагласни са Уставом.“

Стога је неуставно донети закон чије су одредбе у директној супротности са људским правима загарантованим Уставом РС. Циљ ове иницијативе јесте основни циљ самог принципа уставности и законитости, а то је заштита Устава и свих вредности које Устав штити изражених у виду људских права. Неопходно је деловати у циљу заштите јединства правног поретка РС и њених грађана, чија су права побијаном одредбом угрожена и то пре него што наступе штетне последице у примени. Људска права не треба да трпе због незаконитог и неправилног рада државних органа, који су донели закон супротан хијерархији општих правних аката у Републици Србији.

Имајући у виду све наведено, поставља се питање да ли је заиста прихватљиво дозволити постојање такве одредбе закона која на тај начин и у тој мери задира у основна људска права и слободе. Уколико би се то дозволило, дошло би до неизвесности и потпуне правне несигурности а у погледу тога где је граница мешања у приватноправне ствари појединаца. Допуштањем ограничења грађанских слобода на основу спорне одредбе Закона о становању и одржавању зграда, омогућава се задирање у људска права и прикупљање приватних информација, које су захваљујући лошем начину нормирања подобне за злоупотребу. То води све већој контроли од стране државе и репресији над грађанским слободама, што представља негацију свих постулата грађанског друштва. У светлу свега изнетог, на Уставном суду Републике Србије је да заустави ово кретање законодавства ка све већем неоправданом задирању у приватноправну сферу појединаца.

Сходно напред изнетом, сматрамо да је **члан 50. став 1. тачка 6. Закона о становању и одржавању зграда у супротности са чланом 20. став 1. и став 3, чланом 23, чланом 42. став 1. и став 2, чланом 58. став 1, чланом 60. став 2. и чланом 194. став 3. Устава Републике Србије, затим са чланом 8, чланом 15. став 1, чланом 19, чланом 47. и чланом 48. став 1. Закона о заштити података о личности, са чланом 10. Закона о облигационим односима, са чланом 65а. став 1. и чланом 91. Закона о порезу на доходак грађана, са чланом 1. и чланом 12. Универзалне декларације о људским правима, са чланом 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и са чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и**

основних слобода, а који се међународни прописи примењују непосредно на основу члана 16. Устава РС.

Полазећи од значаја питања која су покренута овом иницијативом, Адвокатска комора Србије, предлаже да Уставни суд одржи јавну расправу ради излагања ставова свих подносилаца иницијатива и давања потребних обавештења, у складу са одредбом члана 37. Закона о уставном суду.

ПРЕДЛОГ

На основу свега наведеног а у циљу успостављања јединствености правног поретка Републике Србије и заштите људских права, предлажемо Уставном суду Републике Србије да:

1. Прихвати ову иницијативу, покрене поступак за оцену уставности и законитости члана 50. став 1. тачка 6. Закона о становању и одржавању зграда („Сл. гласник РС”, бр. 104/2016);

2. Обустави извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу побијане одредбе Закона до доношења коначне одлуке у овом уставносудском предмету, а због могућности наступања неотклоњивих штетних последица у виду задирања у људска права на такав начин који чини повреду накнадно неотклоњивом;

3. Донесе одлуку којом се утврђује да члан 50. став 1. тачка 6. Закона о становању и одржавању зграда („Сл. гласник РС”, бр. 104/2016) није у сагласности са Уставом Републике Србије, поменути законима, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, те да исти престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ПОДНОСИЛАЦ ИНИЦИЈАТИВЕ

АДВОКАТСКА КОМОРА СРБИЈЕ
ПРЕДСЕДНИК

Виктор Гостиљац, адвокат

